

Pii semɛ pii tuuyɔ ya y'a wá yiye na,
na yi pinne yeege shiizhan na pye
semɛ kuugo nigin.

Pee pu wa mɛ:

Kile w'a Konɔ yàa

Adama ni Awa

Nuxhun ni kɔɔgbɔhɔ ki keree

Ibirayima wo keree

Yakuba wo keree

Yusufu wo keree

Musa wo keree

Wuruti wo keree

Saannaa Dawuda wo keree

Kile tudunmɔɔ Eli wo keree

Kile tudunmɔɔ Zhonasi wo keree

Kile tudunmɔɔ Dapɛli wo keree

Saannaa Dawuda

wo keree

*Wee w'a Goliyati gaganɔ gbo
ni sɔ kagereɲe ni*

L'histoire du roi David en langue mamara du Mali

Saannaa
Dawuda
wo keree

*Wee w'a Goliyati gagaŋa gbo
ni so kagereŋe ni*

L'histoire du roi David

*C'est lui qui a tué le géant Goliath
avec une fronde*

Traduit en langue mamara (minyanka) du Mali

Imprimerie ANTBA

Église Chrétienne Évangélique
BP 19 Koutiala, République du Mali

Nos remerciements à Global Recordings Network pour leurs dessins.

Les illustrations sont utilisées avec la permission de Global Recordings Network.

1ère édition en langue mamara 200 exemplaires

© 2013 Église Chrétienne Évangélique du Mali
BP 19 Koutiala
République du Mali

ni, m'a wu saliya we ni wu tuduro ti co, ma da wu kaɲɔwuugoo kee ni wu kalaa wu koo ɲaari, yee yemu y'a ka Musa wo saliya wu ni ge. Lee na ma kapyegeee ki na ba ɲɔ ma bu she xuu beeri ni. Kafɔɔ ya jomɔ pemu jo ne shizhaa na ge, wu na ba lee pye na li ɲɔ fa. W'a ne pye na, ne jalaa ba puye kaseri na ɲaarigana ce, pu ba ɲaari ne ɲaha tãan ni ɲomɛɛ feere, ni pu zɔɔɔ pu beeri, ni pu munahaa ki beeri ni, na ne nagoo na ba diin Izirayeli nagoo pu wo saanra koro li na tuun beeri ni.

Ayiwa, a Dawuda di xhu. A p'i wu le wuyɛ pyaa wo kulo li ni. Yee kelee shishɛere Dawuda ya pye saanra ti na Izirayeli nagoo pu ɲuɲɔ ni. W'a yee gbarashuun pye Xheburɔn ni, na yee kelee taanri ni taanri pye Zheruzalemu ni.

wu teje na saanra koro li na yi wu pye saan na tege. Bani wee ne shoonri lo wee di bye Izirayeli nagoo ni Zhuda nagoo pu wo saan we».

Wee tuun wu ni a p'i Solomani durogo saan wuyey pyaa wo shongɔ kafaɲa ki na. A saraya jaha shoonrivex Sadoki ni Kile tudunmoo Natan ni Yewoyada ja Benazha ni Kireti sipyii ni Peleti sipyii piimu pu je saan wu wo kaseege pyevex pu ge, a pee di binne kari ni wu ni Giyon wo loho ki jo na. A saraya jaha shoonrivex Sadoki di sinme yene li lo yeege faya puga ki ni, na Solomani tire. A p'i maa li wi, a sipyiiire ti beeri di ganha na xhuulo na yu: «Kile wu jemoo kan saannaa Solomani mul!» A sipyiiire ti beeri di guu taha wu feni, a p'i ganha na sibejex wi, na sirani fundangboho keje ni fo na jije ki pye ki na jele pu fundanga ki keje ni.

Ayiwa, Adonizha ni wu tahamanohoo p'a pa li xo tuun wemu ni ge, a p'i pee tunmoo pu logo. Ba Zhouabu ya pa maa li mee li logo we, na jo ni mujuugboho ni na: «Jaha wo tunmoo ni fundanga mujoo k'a foro me kanha ki ni we?» Na wu yaha pee jomoo pu na, a saraya jaha shoonrivex Abiyatari ja Zhonatan di oo. A Adonizha di wu pye: «Jé, bani ma je see sipya. Fundanga jomoo ni m'a pa.» Ga a Zhonatan di Adonizha oo sho na: «Bada! Pe je fundanga jomoo we, bani wu kafoo, saannaa Dawuda ya Solomani teje na pye saan.»

Wee tuun wu ni a Adonizha wo tahamanohoo pu beeri jaalaa di gon, a pu beeri di jaaga, a wa beeri di ganha na se wu nii xuu ni.

Ba Dawuda caxhugo ya teje we, a wu te tuduro te jo wu ja Solomani mu na: «N'a da zhe jije ki sipyii pu beeri wo tashege ki ni. Ma luu li waha, m'a bye na. Ma da ma Kafoo Kile wu pele, m'a Kile jomex co ni jomex feere ni ma da jaari wu korogoo ki

Jaha tatiige jomoo

Ayiwa, we seme we ya jaha tii na wemu na ge, wee mege ki je na saannaa Dawuda.

Kile ya Dawuda shoonri lo fo wu nohoceex wo, na wu yaha wu na yatoooya naya.

Na Dawuda yaha wu sanha le be we, w'a luu waha, na fiige ka wo kashen nanmaga jooho ciri, ni publiin, ni so ni kageje ye ni. A Kile di se kan wu mu, a wu nanmaga ki gbo ni so kageje nigin pe ye ni.

Lee kadugo na w'a na pa diin saanra ti na. Wee wo tirige feni Kafoo Yesu ya tigi na pa koojo na.

Pe jomoo pe ya foro Karijexex Jomex Nilix li wo seme joo li ni. Ma bu lee kalaa, ma na kii keree kii jaha ce xuuni.

Jomɔ pu tataya

Soli ya se ta Amaleki shi wu na	1
Kile ya she Saannaa Sɔli ni	1
Samuweli ya Dawuda tire na pye saan	4
Goliyati ya funbɛɛnre leɛɛ Izirayeli nagoo pu ni	6
Dawuda to w'a wu tun kashen ki xuu wu ni	7
Dawuda ya jo na wee na zhe Filisite shen wu ɲuɲɔ cirri kashen sige ki ni	8
Sɔ ni publiin ye ni Dawuda ya she Filisite shen wu ɲuɲɔ cɪri	10
Zhonatan ni Dawuda ya napɛɛge leɛɛ	12
Soli ya ɲɛpɛɛn lɔ ni dawuda ni	12
Zhonatan ya jo na Sɔli ganha bu Dawuda gbo we	13
Dawuda ya paa sho Sɔli na	14
Mikayeli ya Dawuda ɲuɲɔ wolo	14
Soli ya kari Dawuda feni Arama kulo li ni	16
Soli ya Zhonatan fanha Dawuda keree na	17
Soli xu keree	17
Dawuda ya Zheruzalemu kulo li co	18
Tehene Baa Kile ya ɲɔmɛɛ lɔ Dawuda mu	19
Dawuda ya Tehene Baa Kile shaari	20
Dawuda ni cee wa keree	22
Kile ya wu tudunmɔ Natan tun Dawuda mu	25
Adonizha funɲɔ kaa saanra ti keree na	27
Solomani kabanugo sheen wo nibyegee	27

nijnaa.» A Batisheba di she nuguro sin saan wu fɛɛ ni, na jaha ke buri ɲiɲe na, na jo: «Na kafɔɔ, saannaa Dawuda, Kile wu ɲɛmɔɔ kan ma mu.»

Lee kadugo na a saannaa Dawuda di jo: «Yi saraya jaha shɔɔnriverɛ Sadɔki ni Kile tudunmɔɔ Natan ni Yewoyada ja Benazha yiri pa na yiri naha.» A p'i ba na ba yere saan wu nahagbaa na. A saan wu jo: «Yi na kapyebyii pu bɛeri yiri pinne, y'i na ja Solomani durogo naye pyaa wo shɔngɔ kafana ki na, y'i she ni wu ni Giyɔn lɔhɔ ki ɲɔ ki na. Pu bu she nɔ wà, saraya jaha shɔɔnriverɛ Sadɔki ni Kile tudunmɔɔ Natan na zhe wu tire, na wu pye Izirayeli wo saan. Lee bu bye, yi na maa li wi na ganha na yu ni mujuugbɔɔ ni na: «Saannaa Solomani Kile wu ɲɛmɔɔ da ma mu!» Lee kadugo na, y'i daha wu feni, y'i ba

saan wu fɛɛ ni. A saan wu jo: «Naha feni m'a jɛ wɛ?» A cee wu wu pye: «Nɛ kafɔɔ, muyɛ pyaa k'a kaa ma baaripyɛzhɔ wu mu Kafɔɔ Kile naha t̄aan, na nɛ ja Solomani wu da ba bye saan ma faara, na diin ma saanra tateɛngɛ ki ni. Li wii, Adonizha ya wuyɛ pye saan we nime nɛ kafɔɔ saan wu gapa ni. W'a niiyɛ niɛhɛyɛ, ni nuɛpinyɛ s̄inmɛ woyo, ni dubyaa pye saraga, na saan wu jalaa pu bɛɛri yiri yaligɛ ki na, ni saraya naha shɔɔnrivɛɛ Abiyatari ni s̄ɔɔs̄ii j̄uɔɔfɔɔ Zhouabu. Ga wu ya ta ma baaripyɛ Solomani yiri wɛ.»

Na wu yaha wu na yu ni saan wu ni, a Kile tudunmɔɔ Natan di nɔ. A p'i ba yi jo saan wu mu na: «Kile tudunmɔɔ Natan w'a pa!» A wu she yere saan wu nahagbaa na, na sogolo wu fɛɛ ni, na naha ke buri niɛ ki na, na jo: «Na kafɔɔ saan we, ta muyɛ pyaa k'a te tuduro te kan na Adonizha w'a da ba diin ma saanra koro li na, wu da saanra ti pyi ma tɛgɛ ya?» Bani w'a tigi nijaa Eni-Orogeli ni, na niiyɛ, nuɛpinyɛ s̄inmɛ woyo ni dubyaa niɛhemɛɛ pye saraga, na saan wu jalaa pu bɛɛri yiri, ni s̄ɔɔs̄ii j̄uɔɔfɛɛ pee, ni saraya naha shɔɔnrivɛɛ Abiyatari. Pu wa na li, na gbuu ni wu ni shiizhan, na yu: «Kile wu shi kan saannaa Adonizha mu!» Ga nɛ wemu wu jɛ ma kapyɛbye wu ge, pu ya ta nɛ yiri wɛ, p'i wa saraya naha shɔɔnrivɛɛ Sadɔki bɛ yiri wɛ. Pu wa Yewoyada ja Benayawu yiri wɛ, p'i wa ma kapyɛbye Solomani bɛ yiri wɛ. Ta nɛ kafɔɔ saan wuyɛ pyaa ki ni le kaa le ya foro can can na? Wemu wu da ba diin ma faara saanra tateɛngɛ ki ni ma kadugo na ge, fo nijaa mu sanha weefɔɔ she ma kapyɛbye wu na wɛ.»

Wee tuun wu ni a Dawuda di gaa na jo: «Na Tehɛnɛ Baa Kile j̄ii wo wu yaha, wee wemu w'a nɛ yɛɛgɛ na c̄ɔnrɔmɔ kɛrɛɛ ki bɛɛri ni ge, nɛ j̄ɔmɛɛ lemu lɔ ma mu, Tehɛnɛ Baa Kile, Izirayeli wo Kile wu mɛgɛ na, jo nakaara baa, ma ja Solomani wu da ba nɛ faa saanra ti na, wu diin saanra koro li ni ge, n'a da lee j̄ɔ fa

Sɔli ya se ta Amaleki shi wu na

(1 Samuweli kuugoo 15:1-3, 7-9)

Caɲa ka a Samuweli di ba Sɔli pye: «Go nɛ Tehɛnɛ Baa Kile bi tun nɛ she mu tire na pye wu wo sipyii pu wo saan, pee piimu pu jɛ Izirayeli nagoo pu ge. Ayiwa, niwegeɛ shan nime ni Tehɛnɛ Baa Kile wo jomɔ pu ni. Yemu Kashen keye yi Kafɔɔ Tehɛnɛ Baa Kile ya jo ge, yee yi wa mɛ: «Lemu Amaleki shi w'a pye Izirayeli nagoo pu na ge, n'a da li foo tɔ pu mu. Tuun wemu ni Izirayeli nagoo p'a foro Misira fiigɛ ki ni na ma ge, w'a pa pu koo pari. Ayiwa, she nime Amaleki shi sheɛn pu feni, m'a she pu ni pu kɛɲɛ yaɲmuyɔ yi bɛɛri kyɛɛgi fɛɛfɛɛ. Ma ganha bu da zhe j̄uɔɔ j̄aari pu na wɛ. Pu namaa ni pu c̄ɛɛ, nɔhɔpiire ni pubinɲɛɛ, niiyɛ ni dubyaa ni sikaa, j̄ɔhɔyɔ ni kafaya, yi she yi bɛɛri gbo.»»

Ayiwa a Sɔli di kashen ki ɲmɔ ni Amaleki shi wu ni, na pu gbo ma lɔ Xhavila kulo li na fo na she nɔ Shuuri tajege ki na, Misira fiigɛ ki Kile-nɔhɔ ki na. A wu Agagi j̄ii wo co, Amaleki shi wu wo saan we, ga na sipyiire tisara bɛɛri gbo. Ga le bɛɛri funɲɔ ni, Sɔli ni kashɛnɲmuu pu ya ta Agagi gbo wɛ. Yapɔɔyɔ yemu yi jɛ niɛyɛ s̄inmɛ woyo dubyaa ni sikaa ni niiyɛ ni dubyapiye yi ni ge, pu ya yee bɛ gbo wɛ. Yaɲmuyɔ yemu bɛɛri yi jɛ niɛyɛ ge, pu ya yee kyɛɛgi wɛ. Yemu yi jɛ yi ya j̄ɔ wɛ, ni yemu bɛɛri yi jɛ j̄uɔɔ baa ge, a p'i yee kyɛɛgi.

Kile ya she saannaa Sɔli ni

(1 Samuweli kuugoo 15:10-34)

Wee tuun wu ni a Tehɛnɛ Baa Kile di Samuweli pye: «Nɛ na Sɔli pye saan li daajɛɲɛ k'a jɛ nɛ ni, bani w'a j̄uɔɔ nari nɛ na, wu ya nɛ jomɔ pu logo wɛ.» A pee jomɔ p'i Samuweli luu yirige, a wu

piige ki beeri pye na Tehene Baa Kile j̄eri. Jimuguro ti na a Samuweli di ba soɔ ȳiri, na gari Sɔli feni. Na wu yaha koo li na, a p'i wu pye: «Sɔli ya kari Karimeli ni, na she beni wa yereɲe wà wemu na da wu funɲɔ tirige ni wuyɛ kaa ni ge. Lee kadugo t̄aan a wu guri kari Giligali ni.»

Ayiwa, ba Samuweli ya pa she Sɔli ja we, a Sɔli di jo: «Kile wu duba ma mu! Tehene Baa Kile ya yemu beeri jo ge, ne yi beeri koo jaari.» Ga a Samuweli di wu pye: «Li bi je mu, dubyaa ni niye yemu wo meheɛ n'a nuri me ge, kee di je kiike we?» A Sɔli di wu pye: «Amaleki shi sheen pu ȳiri kashenɲmuu p'a ȳiri ni yi ni. Bani p'a yapɔɔyɔ yi beeri nijeye shɔɔnri, na p'i ba yi pye saraga Tehene Baa Kile, ma Kafɔɔ wu mu. Yi saya yi yi ge, wèe ya yi beeri kyeeɲi.»

A Samuweli di din Sɔli na na: «Yere me! Yemu Tehene Baa Kile ya jo ne mu nibiige ki ni ge, yere di yee jo ma mu.» A Sɔli di jo: «Yi jo!» A Samuweli di jo: «Tuun wemu ni mu bye nɔhɔcerɛɛ wemu ya shoo wuyɛ ni ge, ta wee tuun wu ni be mu ya pye Izirayeli gbaweye yi beeri juɲɔfɔɔ we? Ta Tehene Baa Kile be w'a mu tire na pye Izirayeli wo saan wu we? Tehene Baa Kile ya mu tun, na mu pye na mu wu she ye sipyikuuyo ye beeri kyeeɲi laha wà feefɛɛ, pee piimu pu je Amaleki shi sheen pu ge, na mu wu she kashen kɔn pu na, m'a pu gbo, m'a pu shi tɔ feefɛɛ. Ta di be-e? Ayiwa, ni li je mu, jaha na mu di ya ta Tehene Baa Kile jɔmɛɛ co-e we? Jaha na mu da gburogi tɔ naafuu na, na kapyebaana pye Tehene Baa Kile jaha t̄aan we?» A Sɔli di Samuweli pye: «Ne Tehene Baa Kile jomɔ pu logo de! Koo lemu Tehene Baa Kile ya le ne t̄aan ge, lee ne jaari. Ne Amaleki shi sheen pu beeri gbo, na Agagi co na pa, pu wo saan we. A kashenɲmuu p'i yapɔɔyɔ yi nijeye shɔɔnri kashen ki yanmuyɔ yi ni, na p'i ba yee wolo saraga ma Kafɔɔ Tehene Baa Kile wu mu naha Giligali ni.»

Adonizha funɲɔ kaa saanra ti keree na

(1 Saannaa kuuro 1:5, 9-10)

Ayiwa, Dawuda shɔ Agiti ya ja wemu se wu mu na Adonizha ge, wee bi wuyɛ pele na yu: «Ne wu da ba bye saan we.» A wu shɔnyɔ wotori nigin ni shɔnyɔ ya sha ni namaa kelee kaguro (50) pee pimu bi toro wu jahagbaa na na fe ge. Caɲa ka Adonizha ya pa dubyaa, ni niye ni nupepinye sinme woyo pye saraga Zoxheleti kagereɲe ki na, kee kemu ki je Eni-Orogeli t̄aan ge. A wu wu ceboronamaa pu beeri yiri saan wu wo nagoo pee, na fara Zhuda wo sipyigbɔɔ pu beeri na, piimu beeri p'a kapyeeɲe pyi saan wu kaban ge. Ga wu ya ta Kile tudunmɔɔ Natan, ni Benazha, ni sɔɔsii piimu p'a saan wu kaseɛge pyi ge, ni wu ceborona Solomani yiri we.

Solomani kabanugo sheen wo nibyegee

(1 Saannaa kuuro 1:11-19, 22-35, 38-43, 49; 2:1-4, 10-11)

Wee tuun wu ni a Natan di gari Solomani nu Batisheba ȳiri, na she wu pye: «Agiti ja Adonizha ya wuyɛ pye saan, na ta wèe kafɔɔ Dawuda je li fiin we, ta mu sanha logo yee ni we? Ayiwa, n'a da ba koo la le ma t̄aan nime, lee na ba yi munahaa ki juɲɔ wolo ma ni ma ja Solomani wu ni. Tii nime saannaa Dawuda na, m'a she wu pye: «Ne kafɔɔ saan we, nago muyɛ pyaa k'a kaa ma kapyebyezhɔ wu mu, na ne ja Solomani wu da ba bye saan ma faara, na diin ma saanra tateenge ki ni we? Ayiwa, Adonizha d'a pye saan we leke na we?» Na ma yaha ma na yu ni saan wu ni, ne be na ba jé, na ma jɔɔ sogi pee jomɔ pu na.»

A Batisheba di she jé saan wu feni wu gbaha ki ni. Lee bi saan wu ta w'a sii le, Sunamite sheen Abishagi di je ni wu ni, na wu deede. A Batisheba di she sogolo jine ki na, na nuguro sin

M'a Eti shi shen Uri gbo ni nm̄para ni, na wu shɔ ɔ na pye ma shɔ. Ta Amɔ shi sheen pu mu be m'a wu kan p'a gbo we?»

Wee tuun wu ni a Dawuda di Natan pye: «Jurumu ne pye, ne Tehene Baa Kile wu xake ɔ.» A Natan di Dawuda pye: «Tehene Baa Kile ya ma jurumu wu yafa ma mu. M'a da xhuu nige we. Ga pya wemu we cee w'a se ma mu ge, wee na ba xhu. Bani le kakuunɔ le ya pye kapuɔ na Tehene Baa Kile wo p̄en pu pye p'a Kafɔ tii fanha.» Lee kadugo na a Natan di gari wu kaban.

Ayiwa, Uri shɔ w'a pya wemu se Dawuda mu ge, a Tehene Baa Kile di ba wu kpɔn. A pya wu do na yá. Yama pu caɲa gbarashuun wogo ki na, a pya wu xhu. A Dawuda wo kapyebyii p'i fya yi jo na wu mu, bani pu bi puye pyi na: «Na pya wu yaha wu sanha fɔ wu munaa ni we, w̄e ya jo ni wu ni wu di ya w̄e woyo yi logo funbeere keɲe ni we, w̄e na já she wu pye dii na pya w'a xu we? Wu na bɔngɔ nɔ wuyɛ na. Ga a Dawuda di li seeri na ya wee wo kapyebyii p'a nm̄nu-nm̄nu puyɛ mu, a wu li ce lee na na pya w'a xu. A wu pu yege na: «Pya w'a xu ge?» A p'i wu ɔ shɔ na uum w'a xu. Ayiwa, a Dawuda di yiri niɲe ki na, na ɔhɔ wuu, na sinme nugudanga wo pa tire, na f̄aya yatii le. Lee kadugo na a wu gari Tehene Baa Kile wo ɲuɔ tacirige F̄aya Puga ki ni, na she wu nuguro sin na wu peɛ. Kadugo t̄aan a wu guri pa wu kaban, na ba jo na pu pa ni yalige ni. A wu diin na li.

Lee kadugo na a Dawuda di wu shɔ Batisheba luu niɲe, na shɔn ni wu ni. Ayiwa a wu ba ja wa be se sanha Dawuda mu, a wu wu mege le na Solomani. A Solomani kaa di daan Tehene Baa Kile ni.

Ayiwa, Saannaa Dawuda ya pa sii ɛ. Pu ma sii fatɔyɔ taga wu tɔ, ga yee be di da wu wiire xɔ we.

Ga a Samuweli di jo:

«Saraya nizogoyo ni saraya yatii be,
ta yee wo keree k'a be Tehene Baa Kile mu
na toro Tehene Baa Kile yepyaa
wo ɔm̄ecoro t̄aan?

Bada! Na Tehene Baa Kile ɔm̄e co,
Lee ya ye saraga na.

Na maye tirige Tehene Baa Kile mu,
lee ya ye dubyapee sinme na
na pee wolo saraga.

Nakaara baa, ma n'a she le maye ni,
lee ni celobyii beeri wo jurumu
wu beeri wu ɲe nigin.

Na maye peɛ,
lee ni yap̄egaan wo jurumu
wu beeri wu ɲe nigin.

Ba mu ya she Tehene Baa Kile wo jomɔ pu ni we,
mu Tehene Baa Kile be ya she mu ni.
Mu da ba bye nige saan we.

Ayiwa, a Sɔli di Samuweli pye: «Jurumu ne pye. Ne ta Tehene Baa Kile wo ɔm̄ejogoo ki koro ɲaari we, ne di ya mu be wo jomɔ pu logo we. Bani ne fya sipyii pu na, na pee wo ɔm̄e co. N'a ma ɲeeri nime jo ma ɔ maye na m'a na wo jurumu wu yafa na mu, m'a binne she ni na ni, kɔnhɔ di she Tehene Baa Kile peɛ.» Ga a Samuweli di wu pye: «N'a da guri zhe ni ma ni we. Mu ya she Tehene Baa Kile wo jomɔ pu ni, lee na Tehene Baa Kile be ya she mu ni. Mu da ba bye nige saan Izirayeli shi wu ɲuɔ ni we.»

Ba Samuweli ya kadugo le na da da gaanɲi we, a Sɔli di wu co wu fadeɲe ki ɔwaɲa ki na, a k'i sheengi. A Samuweli di wu pye: «Tehene Baa Kile be ya Izirayeli wo saanra ti sheengi na wolo mu keɲe ni niɲaa, na ti kan fiige ki shen watii mu wemu

ya ye mu na ge. Izirayeli wo Kile nɔɔɔ wo wu da ga kafineye jo we, wu fungɔngɔ di wa figi na ɲeri be we, bani wu ɲe sipiyawyii wu fungɔngɔ k'a figi k'a ɲeri we.»

A Sɔli di jo: «Ne jurumu pye. Ga n'a ma ɲeri jo ma ɲɔ maye na, m'a baraga taha na na na shi sheen pu nɔhɔlee pee ni Izirayeli ɲaha tãan, m'a binne ni na ni kɔnhɔ di she ma Kafɔɔ, Tehene Baa Kile wu peɛ.» Lee funɲɔ ni a Samuweli di guri kari ni Sɔli ni, a Sɔli di she nuguro sin na Tehene Baa Kile peɛ. Lee kadugo na a Samuweli di jo: «Pa ni Agagi ni na mu, Amaleki shi sheen pu wo saan we.» Ba p'a she Agagi yiri we, a wu fundanga wo di fulo Samuweli na, bani wu bi giin na xu wo zoro wu sanha ya lii wee na. A Samuweli di jo: «Mu wo ɲmɔpara l'a cèe pii buun pu nagoo ni buungana lemu na ge, lee buungana le na mu be wo nu w'a da ba buun mu ni ɲɲaa.» A Samuweli di Agagi gbo Tehene Baa Kile ɲaha tãan Giligali ni. Lee kadugo na a Samuweli di guri kari wu kaban Arama ni, a Sɔli di guri kari wu kaban Gibeya ni, wu wo kulo le. Fo na she Samuweli wo caɲa ɲii li xɔ, wu ya she nige Sɔli yiri we. Samuweli bi mee suu tuun beeri ni Sɔli kaa na. Ga na wu teɲe saanra ti na Izirayeli ɲuɲɔ ni, lee wo daajeɲe bi jé xɔ Tehene Baa Kile ni.

Samuweli ya Dawuda tire na pye saan

(1 Samuweli kuugoo 16:1-13)

A Tehene Baa Kile di Samuweli pye: «Fo tuun weke ni mu di wa da gori yaha da mee suu Sɔli kaa na we? Ta ne she xɔ wu ni jo wu da bye nige saan Izirayeli ɲuɲɔ ni-i we? Ma yene li lɔ m'a li ɲi sinme na, m'a koo lɔ. Betilehemu sheen Izayi puga n'a da ma tun. Wu ja wa ne shɔɔnri lɔ wee di ba bye saan.» A Samuweli di jo: «Dii ne di da já zhe we? Sɔli bu yee logo, go wu da na gbo.» A Tehene Baa Kile di jo: «Nupya wa co m'a se, ma she jo na

Kile ya wu tudunmɔ Natan tun Dawuda mu

(2 Samuweli kuugoo 12:1-9, 13-15, 18-20, 24; 1 Saannaa 1:1)

A Tehene Baa Kile di Natan tun Dawuda mu. A Natan di gari Dawuda feni na she wu pye: «Namaa shuun bye kulo la ni, nigin wa ɲe kabyaa fɔɔ, wu sama ɲe labaa fɔɔ. Dubyaa ɲiɲehemeɛ ni niiye ɲiɲeheye yi bye kabyaa fɔɔ wu mu. Ga yaaga katii bye labaa fɔɔ wu mu na ye dubyashɔɔ nigin na we. Wu bi lee shɔ na bɔri. A l'i ganha na legi wu kaban ni wu nagoo ni. Wee dubyashɔ wu bi li wee ná wu kaban, na gbuu wu ceegbuu ni. Dubya wu bi ɲmunɔɔ wu dodonɔ na. Wee dubya wu bye wee ná wu mu kanna wu poro pushɔ wi.

Ayiwa, a nabun di ba jé kabyaa fɔɔ wu mu caɲa ka. Kabyaa fɔɔ wu ya ta sɔɔ na yatɔɔɔ ka co wu wo niiye ye kelee wu yatɔɔɔya wu ni di gbo nabun wu mu we. Ga a wu she labaa fɔɔ wu wo dubyashɔ wu co na pa gbo wu nabun wu mu.» Taapile a Dawuda luu di sii yiri fo xuuni wee kabyaa fɔɔ wu tãan. A wu wakaara Natan pye: «Ne kaa Tehene Baa Kile ɲii wo wu mege na, ná wemu w'a lee pye ge, wee ni xu w'a yaa. Dubya wemu w'a co ge, w'i dubyaa shishere kan wee dubya wu tege, bani kakuunɔ w'a pye, wu ya ta pye ɲuɲɔ ɲaarivɔɔ we.» Wee tuun wu ni a Natan di Dawuda pye: «Muye pyaa ki ɲe wee ná we.»

A wu nugoo jo sanha na: «Yemu Tehene Baa Kile, Izirayeli wo Kile w'a jo ge, yee yi wa me: «Ne w'a mu tire na pye Izirayeli nagoo pu wo saan. Ne w'a mu shɔ Sɔli na. Ne ma kafɔɔ Sɔli wu puga ki le ma keɲe ni, na wu cèe pu kan ma mu. Ne mu teɲe Izirayeli ni Zhuda shi wu ɲuɲɔ ni. Yee bye yee ya mu yaa we ge, ne bi da zii la fara yee na. A ɲaha di mu pye mu ya ne Tehene Baa Kile jomɔ pu fanha, na kaa pye lemu ya ta tãan ne ni-i we?»

mɔɔri kuri y'i wu yaha wà, kɔnhɔ p'i wu gbo.» Ayiwa, ba Zhouabu ya sɛmɛ wu kalaa wɛ, wu wo kulo li kasɛɛge funɔɔ ni, w'a li ɛɛ na jo xuu wemu ni kashen k'a da ba weri ge, a wu Uri yaha wà. A kulo li shɛɛn p'i foro to Zhouabu ni wu kashen keɛɛ ki na. A p'i Dawuda wo kashɛɛmuu p'a ni kashen ɲɔɔfɛɛ p'i gbo. A ɛti shi shen Uri be di xhu. Ba Uri shɔ w'a wu poo wu xhu wu logo wɛ, na wu yamɛɛ su. Ba Yamɛɛ li cabyaa k'a fa wɛ, a Dawuda di tuduro yaha shɛ cee wu yiri pa wu kaban. A wu wu leɛɛ, na ja se wu na. Lemu beeri Dawuda ya pye le kaa le funɔɔ ni ge, lee ya ta taan Tehene Baa Kile ni wɛ.

saraga m'a pa di ba wolo Tehene Baa Kile mu. M'a shɛ Izayi yiri saraga ki na. M'a yaa na lemu pye ge, nɛ na ba lee shɛ ma na. Wemu n'a da ba zhe ma na ge, m'a wee tire na mege na.»

Ayiwa, Tehene Baa Kile ya lemu jo ge, a Samuweli di lee pye. Ba w'a nɔ Betlehemu ni wɛ, a kulo li nɔhɔlɛɛ p'i fya na jele, na ba wu ɲɔɔɔ c'iri, na jo: «Li nidaan na m'a ma wu mu ya?» A Samuweli di jo: «Uun, li nidaan na n'a ma. Saraga n'a ma di ba wolo Tehene Baa Kile mu. Yi yiye pye fɛɛfɛɛ, y'i ba wu ba binne saraga ki wolo.» A wu Izayi ni wu nagoo pu pye fɛɛfɛɛ, na pu be yiri saraga ki wolo wu na. Ba p'a nɔ wɛ, a Samuweli di Eliyabu ɲa na jo wuyɛ funɔɔ ni na: «Nakaara baa wemu Tehene Baa Kile ya shɔɔnri lɔ ge, wee niyerege ki wa mɛ wu ɲaha tãan.» Ga a Tehene Baa Kile di Samuweli pye: «Ma ganha bu wu wii wu ceepuuro te, kelee wu tɔɔngɔ ke ni wɛ, nɛ ta sɔɔ we na wɛ. Nɛ ya keree jate kɔɔn ba sipiyawyii ɲɛ-ɛ wɛ. Kpɛɛnge ɲɛɲaa jate sipya ya gɔɔn, Tehene Baa Kile di zɔ jate kɔɔn.»

Wee tuun wu ni a Izayi di Aminadabu yiri na wu pa dorɔ Samuweli ɲaha tãan. Ga a Samuweli di jo: «We be ɲɛ Tehene Baa Kile wo ɲidaan wo wu wɛ.» A Izayi di Shama pye w'a toro, a Samuweli di jo: «We be ya pye Tehene Baa Kile wo ɲidaan wo wu wɛ.» A Izayi di wu jalaa gbarashuun wu beeri pye p'a toro mu nigin nigin na Samuweli ɲahagbaa na, a Samuweli di jo: «We wa shishiin ya pye Tehene Baa Kile wo ɲidaan wo wu wɛ.»

Lee kadugo na a Samuweli di Izayi pye: «Mu wo jalaa pu beeri pu ɲɛ piiri ya?» A Izayi di wu pye: «Kurogo wo wu w'a kori, ga wee di ɲɛ yatɔɔnahama ni.» A Samuweli di Izayi pye: «Wa tun shɛ wu yiri, wɛɛ w'a da li wɛ, fo wu bu shɛ nɔ naha.» Wee tuun wu ni a Izayi di tuduro tun p'a shɛ wu yiri. Wu bi ɲaɲa, wu ceepuuro ti leme d'a ɲɔ, wu ɲii ki be d'a ɲɔ. A Tehene Baa Kile di Samuweli pye: «Yiri m'a we tire, wee wu wa.» A Samuweli di yene li lɔ, na sinme pu taga wu tire wu ɲahafɛɛ pu niɲɛ ni.

Na co kee caɗa ki na, a Tɛhɛnɛ Baa Kile wo Munaa l'i digi Dawuda na. Samuweli wi ge, a wee di guri kari Arama ni.

Goliyati ya funbɛɛnrɛ leɗɛ Izirayeli nagoo pu ni

(1 Samuweli kuugoo 17:1-11)

Tɛɛ la ya pa nɔ, a Filisiti sheen di pu kashɛɗmuu pu keme wá puyɛ na kashen kaa na. A p'i she puyɛ pinne Soko kulo li ni, lee jɛ Zhuda wo kulo la. A p'i she diin Soko ni Azeka tɛ wu ni, Efezi-Damimu ni. A Sɔli ni Izirayeli wo namaa pu bɛ di puyɛ keme, na she diin Ela wo kpɛɛngbɔhɔ ki na. Faaboboyo y'a bi bye wà. A p'i gbegele kashen ki kaa na ni Filisiti sheen pu ni. Filisiti sheen pu bye kee faabobonɔ ka jɗɗɔ ni, Izirayeli nagoo pu bɛ di jɛ pu jahatii wu ni ka jɗɗɔ ni, kee kpɛɛngbɔhɔ k'i jɛ pu tɛ wu ni.

Ayiwa, a nanmaga ka di ba foro Filisiti sheen pu ni. Wu mɛgɛ ki bye na Goliyati na yiri Gati kulo li ni. Wu tɔɔngɔ bye keɗɛ jɗi gbaara ni sibiri jɗi nigin. Dajaa tɔɔɔ jɗɗɔɔ ki bye wu jɗɗɔ ni, ni dajaa tɔɔɔ fadenɛ. Yee wo tidugumɔ pu bi kiloo kelee gbaara (60) xɔ. Dajaa tɔɔɔ ti bi wu shegee ni wu kasaanya ye tɔ, wu d'a dajaa canmi le shan wu kadugo ni. Tinɗɛ kemu na gbeeshinmɛ m'a wu gbee wu fakuugo ki migile ge, wu canmi wu katinne li bi kee tinɗɛ ka xɔ pɛɛɛ ni. Canmi wu tidugumɔ pu bye kiloo gbarashuun. Wu ɗmasiginɛ ki covɔɔ wu bi jaari wu jahagbaa na.

Ayiwa, a wee Filisiti shen wu foro yere, na mujuu wá Izirayeli wo kashɛɗmuu pu mu na: «Jaha susu kaa na yere yee d'a foro taanni mɛ kashen ki kaa na wɛ? Ne jɛ Filisiti shen wemu jɛ wuyɛ mu ge, yee di jɛ mɛ Sɔli wo kapyebyegee ye. Yi shen nigin wa shɔɔnri, wee di digi pa naha nɛ yiri. Wu ba já na na,

cèe kalɛɛ ta l'a toro wee tuun wu ni, a wu wu fɛfɛɛɛ keree jɔ fa. Ayiwa, a wu ba Dawuda kaban. A Dawuda di ba sinne ni wu ni, a wu na kari wu puga. Lee funɗɔ ni a cee wu yere yacɛɛ na, na tuduro yaha she jo Dawuda mu na: «Nɛ w'i yere yacɛɛ na.» Wee tuun wu ni a Dawuda di tuduro tun Zhouabu mu na: «Eti shi shen Uri yaha pa na mu.» A Zhouabu di Uri yaha she Dawuda yiri. Ba Uri ya nɔ wɛ, a Dawuda di wu yege Zhouabu keree na, ni kashɛɗmuu pu samaa ni kashen ki bɛ keree na.

Lee kadugo na a Dawuda di wu pye: «She puga, m'a she ɗmɔ.» A Uri di foro saan wu kaban, a saan wu ma yakanga kan p'a she gan wu mu. Ga a Uri di binne shɔn ni saan wu kapyebyii pu ni saan wu puga ki kujuu li jɔ ki na. Wu ya ta kari wu kaban wɛ. A p'i she Dawuda pye: «Uri ya ta kari wu kaban wɛ.» A Dawuda di Uri pye: «Ta kulo ni bɛ mu ya yiri nime wɛ? Jaha na mu di ya ta she puga-ɛ do?»

A Uri di Dawuda pye: «Kariɗɛɛgɛ jɔmɛɛ li keshi wu fara Izirayeli kashen keɗɛ ke, ni Zhuda kashen keɗɛ ki na, pee wa shuun fàya buguloo ni. Nɛ kafɔ Zhouabu ni kashen jɗɗɔfɛɛ pu wa shuun wà kashen ki sige ni, nɛ ma já she na kaban, di she li, di gba, di shɔn ni na shɔ ni ya? Ne kaa jo na ma yaha jɗiifɛɛɛ ni, nɛ kunni wa da já lee la pye wɛ.»

A Dawuda di Uri pye: «Uun, ɔɔ tiin naha, m'a nijaa bɛ pye. Jɗiga na di na ba ma yaha m'a gaanɗi.» A Uri di kee caɗa ki ni ki jɗimuguro ti pye Zheruzalemu ni. A Dawuda di wu yiri yalige na wu kaban. A wu she li, na gba. A Dawuda di wu gba fo na wu jɗi sinmɛ na. Ga lee bɛ na, kee piige ki bɛ ni a Uri di she binne shɔn ni saan wu kapyebyii pu ni, wu ya ta she wu kaban wɛ. Jɗimuguro ti jɗisɔɔgɔ ki na, a Dawuda di semɛ wa ka na kan Uri mu wu she gan Zhouabu mu. Dawuda bi yi ka wee semɛ wu ni na: «She Uri yaha kashen ki fanha tapɛɗɛɗɛ xuu wu ni, y'i ba

Dawuda ni cee wa keree

(2 Samuweli kuugoo 11:1-17)

Ba yee l'a maha círi we, tuun wemu ni saannaa pu ma se kashen ki na ge, a Dawuda di Zhouabu ni wu kapyebyii, ni Izirayeli wo kashenmuu pu beeri yaha kari kashen na. A p'i she Amón nagoo pu kyeege, na she Araba maha, pu kugbo le, na diin li jo na. Ga Dawuda ye pyaa ki ge, wee bi kori Zheruzalemu ni.

Caŋa ka yakonjo Dawuda ya pa yiri wu tasinnege ni, na dugi na jaari jaari wu zangaso wu fugba ni. Na wu yaha kataŋa ki na, a wu cee wa ja wu na wuri. Wee bi sii jo. A Dawuda di tudunmo yaha she wee cee wu keree yege. A p'i ba wu pye: «Eliyamu poro Batisheba wu je wii, Eti shi shen Uri wo sho.» A Dawuda di tuduro yaha p'a she wee cee wu yiri. Lee bi wu

na na gbo, wèe na bye yee wo buloo. Ga ne bu já wu na, na wu gbo, yee na bye wèe wo buloo. Yi na da kapyeŋee pyi wèe mu.» A Filisiti shen wu jo sanha na: «Ayiwa niŋaa kunni, yi bye y'i wa daa yiyè na ge, yi ná nigin wa yeege naha sa wù dun.» Ba Sòli ni Izirayeli nagoo p'a Filisiti shen wu jomɔ pu logo we, a pu jaalaa di yiri, a p'i sii fya xuuni.

Dawuda to w'a wu tun kashen ki xuu wu ni

(1 Samuweli kuugoo 17:12-27)

Zhese wi ge, wee bye Betilehemu ni Zhude fiige ki ni ni wu ja Dawuda ni. Efurate wo koomo pu ni w'a bi yiri. Jalaa gbarataanri wu bye wu mu. Sòli wo tuun w'a pa Zhese ta w'a jeri nchole, wemu ya le saama na ge. Zhese wo jalaa gbarataanri wu ni, taanri wu bye Sòli wo kashenmuu pu ni. Pee bye kashen ki sige ni. Pu meye yi wa ye: Jale wu mege je na Eliyabu, shuun wo wu mege je na Abinadabu, taanri wo wu mege je na Shama. Dawuda wu bye lowege ncho ke. Na wu pahafee taanri wu yaha Sòli mu kashenmuu li ni, Dawuda bi se Sòli yiri, na ma Betilehemu ni na wu to wu dubyaa pu naha. Ayiwa lee bi Filisiti shen wu be ta wu na ma na yeree Izirayeli nagoo pu jo na caŋa caŋa, nisoojo ni yakonjo beeri. A wu lee pye fo na she no cabyaa kelee shisheere (40) na.

Caŋa ka a Zhese di ba wu ja Dawuda wu pye: «Alikama nigaaga booo le lo, ni ye buuri juyoo ke we ni, m'a she yi kan ma pahafee pu mu kashen sige ki ni. Ke nujirigaaga jilee ke we, m'a she kee kan pu kashen keje ki juyoojo wu mu, m'a ma pahafee pu sicuumo ce ma pa jo na mu. Pu ni Sòli ni Izirayeli namaa pu samaa beeri pu je Ela kpeengboho ki na na kashen muu ni Filisiti sheen ni.»

A Dawuda di ba sɔɔ yiri, na yatɔɔyɔ yi yaha yatɔɔnahama wa mu, na yee yaɓmuyɔ yi lɔ na gaaji ma na jo ba wu to Zhese ya yi jo wu mu wɛ. A wu she nɔ na be ni kashen keɓe ki foroduun ni na se kashen ki na. Pu bi kashen meyrigee waa puyɛ mu. Izirayeli wo kashen keɓe ke ni Filisiti sheen wo kashen keɓe ke, a yee di ba yere yere na saha ni yiye ni kashen ki kaa na. A Dawuda di wu yaɓmuyɔ yi kan tuguro ti kasɛɛge pyevɔɔ wu mu, na baa kari kashen ki sige ki ni, na she wu jahafɛ pu shaari. Na wu yaha wu na yu ni pu ni, a Filisiti sheen wo naɓmaga k'i foro, Goliyati we, na yiri Gati ni. A wu foro Filisiti sheen pu ni, na guri wu jonumɔ pu feni sanha. A Dawuda di yi logo wu jɔ na.

Ba Izirayeli nagoo p'a wu ja we, a pu beeri di baa wu jaha na, bani pu bi sii keme fya. A p'i ganha na puyɛ pyi: «Y'a we ná we jaa wɛ? Izirayeli nagoo pu we ma ba zhehele. Sipyaa wemu bu já wu na, na wu gbo, saan wu na naafuu nigbɔ kan weefɔɔ mu. Wu na ba wu poro wu kan weefɔɔ mu, na wu to puga ki beeri niɓe wolo munaa pereme pu gan wu ni Izirayeli nagoo pu ni.»

Namaa piimu pu bye Dawuda taan ge, a Dawuda di pee pye: «Sipyaa wemu bu já we ná we gbo, na ke shiige ke laha Izirayeli nagoo pu jɔɔ ni, p'a leke pye weefɔɔ mu wɛ? Jaha we Filisiti shen cekɔnbaa we di jɛ w'a ma w'a yu w'a zhaan Kile jii wo wu wo kashen keɓe ki ni wɛ?» Yemu pu bi yu ge, a p'i guri yee na wu mu, na jo na wemu bu já wu gbo, na yee yaɓmuyɔ ye saan w'a da gan wufɔɔ mu.

Dawuda ya jo na wee na zhe Filisiti shen wu jɔɔ círi kashen sige ki ni

(1 Samuweli kuugoo 17:31-37)

Ayiwa, Dawuda ya yemu jo ge, a p'i she yee jo Soli mu. A Soli di wa yaha p'a she Dawuda yiri na pa. Ba Dawuda ya pa

Ma na jo m'a bi jɔmɛ lɔ, lee wuu na m'a kii kagbɔhɔɔ kii pye. Na fara lee na, kee fungɔngɔ k'a bi sii ma mu, a m'a ma kapyebye wu be pye w'a ki ɛɛ. Can na mu ya sii tii pele wù Kafɔɔ Tehene Baa Kile. Ma jɔhɔ jɛ wɛ! Kile watii be di jɛ wà mu kadugo na wɛ, ma na jo ba wèe ya tee na yi nuri wù juwegee ki ni wɛ. Ta shi wa wa naha sanha koɔɔ ke na mu Kile ye pyaa ya she wemu yeege fiige katii ni, na wu pye ma wo sipyii, na pu mege pele ba Izirayeli nagoo pu jɛ-ɛ ya? M'a kagbɔhɔɔ pye pu mu, na fyaara kagbɔhɔɔ pye na pu yeege Misira bulooro ti ni, na shi watii ni wu pɛɛɛ yaɓmuyɔ kɔri na laha ma sipyii pu jahagbaa na. Ma baraga le Izirayeli nagoo pu ni, kɔnhɔ p'i bye yaha gbee ma wo shi. A mu Tehene Baa Kile di bye pu Kile.

Ayiwa, nime Tehene Baa Kile, jomɔ pemu m'a jo ma bulona we ni wu puga ki shizhaa na ge, kori yaha gbee lee jɔmɛ le na. Yemu m'a jo ge, m'a yee koro jaari. Ma mege di da bele tuun beeri ni fo sipyii p'a yu: «Kashen keye yi Kafɔɔ Tehene Baa Kile wu jɛ Izirayeli wo Kile we.» Ma bulona Dawuda be wo puga k'i sii baraga ta ma jaha taan. Bani mu Tehene Baa Kile, Kashen keye yi Kafɔɔ, Izirayeli nagoo pu wo Kile we, mu w'a le kaa le she ma bulona wu na, na wu pye na: «Ne na ba puga kan ma mu.» Lee l'a ma bulona wu luu waha ke jɛrege ke bye na.

Ayiwa nime, Tehene Baa Kile, wù Kafɔɔ we, mu wu jɛ Kile we. Ma jomɔ pu jɛ can. M'a pe saama pe jɔmɛ lɔ ma bulona wu mu. Lee wuu na n'a ma jɛeri jo ma duba ma bulona wu puga ki mu, kɔnhɔ k'i gori yaha gbee ma jaha taan. Bani mu Tehene Baa Kile ye pyaa k'a jo. Mu wo jomɔ pu fanha ni be ma bulona wu puga k'a da ba tehene baa duba ta.»

Dawuda ya pye Izirayeli nagoo pu beeri wo saan. Wu bi pu kiiri wu tiini na gɔɔn na saha ni can wu ni.

kaa la shishiin wa da ba funbæenre leŋe pu ni nige naha we, sipyikuuyo be di wa da ba pu kana nige ma na jo ba l'a bi byi taashiine li ni, ni kiirikoon pu wo tuun wu ni we, pee piimu ne bi teje pu juŋo ni ge.

Ne na ba ma sho ma pæen pu bæeri na, na janiŋe kan ma mu. Ne Tehene Baa Kile ya mu pye jo puga kemu n'a da ba gan ma mu ge, kee na ba bye ma kadugo sheen. Ma wo canjani li ba fa, a m'a she binne ni ma sefelee pu ni, ne na ba maye pyaa wo ja wa lo, na wee teje saanra ti na na pye ma faara. Ne na ba baraga le wu saanra ti ni xuuni. Wee w'a da ba puga yereŋe ne mege na. Ne na ba baraga le yaha gbee wu saanra koro li ni. Ne na ba bye wu To, w'a bye ne Ja. Wu ba kakuunjo la pye, ne na watii yaha wee na wu kuu ni kagaanga ni ba to ya wu ja kuuni we. Ga n'a da ga na wo niime wu sho wu na, ba ne wu sho Soli na, na wu kori laha ma jaha taan we. Saanra t'a da ga foro mu wo puga ki ni bada we. Baraga na ba bye yaha ma saanra ti ni fo gbee.» Lee kadugo na Kile ya lemu bæeri she Natan na, na jomjo pemu bæeri jo wu mu ge, a wu she yee bæeri paari Dawuda mu.

Dawuda ya Tehene Baa Kile shaari

(2 Samuweli kuugoo 7:18-29; 8:15)

Wee tuun wu ni, a saannaa Dawuda di je, na she diin Tehene Baa Kile jaha taan, na wu pye: «Jaha ne di je fo mu wu na ne lo she no fo pe nomo pe ni we? Jaha ne puga di je we wu Kafo Tehene Baa Kile? Lemu bæeri mu ya pye ge, mu ya lee bæeri ta l'a cere ma jii ni, Tehene Baa Kile, na jibaŋa keree be jo ma kapyebye wu puga ki shizhaa na. Ta sipyitiime ya yaa ni ke pæeŋe ke bæeri ni? Yeke ne Dawuda di da ja jo mu mu sanha we? Bani wu Kafo Tehene Baa Kile ya wu kapyebye wu ce.

no we, na Soli pye: «We Filisiti shen we keree ganha bu da wa shishiin jaa yirige we. Ma bulona wu w'a da zhe wu juŋo ciri kashen ki na.» A Soli di jo: «Mu wa da ja we Filisiti shen we juŋo ciri kashen na-e de! Bani nohoceere mu wa, wee d'a tee kashenmuu na fo wu leveere tuun wu ni.»

A Dawuda di Soli pye: «Na ma bulona wu yaha wu na wu to wu yatoojo yi naha, cenri kelee urusi wa bu ba dubya wa co yatoojo yi ni, ne m'a wu noho niine, na wu sa, na yatoojo ki wolo wu jo ki ni. Wu bu hmahana jeri ne feni, ne m'a wu co jo we na, na wu gbo. Ma bulona w'a cenriye ni urusii pu gbo gbogana lemu na ge, we Filisiti shen cekonbaa we be na ba bye ba kee ka je we. Bani w'a Kile jii wo wu wo kashen keje ki fanha.»

A Dawuda di noho jo sanha na: «Tehene Baa Kile wemu w'a ne sho cenri we, ni urusi wu wo kazhinye yi na ge, wee na ba ne sho we Filisiti shen we be na.» Wee tuun wu ni, a Soli di Dawuda pye: «Ayiwa, she! Tehene Baa Kile wu pye ni ma ni!»

Sɔ ni publiin ye ni Dawuda ya she Filisiti shen wu puɔɔ círi

(1 Samuweli kuugoo 17:38-51, 55-58)

Ayiwa, a Sɔli di wuye pyaa wo kashen fàya le Dawuda na, na tɔɔɔ pudonɔ tɔ wu na, na tɔɔɔ fadeɲe le wu na. A Dawuda di Sɔli wo ŋmɔpara li lɔ su wuye na, na fara kashen fadeye yi na. A wu ganha na zhaa di jaari wii ni yi ni, ga wu bi ta tee lee na we. A wu Sɔli pye: «Nɛ da já jaari ni ye kashen yagboyo ye ni we, bani ne tee yi na we.» A Dawuda di yi wolo. A Dawuda di wu publiin li lɔ, na kageeniwoɔɔɔ kaguro wa shɔɔnri lɔ loguugo ka ni, na yee le wu yatɔnaha-bɔɔɔɔ ki ni, na wu sɔwa wu co wu keɲe ni, na dii Filisiti shen wu na. Ayiwa, a Filisiti shen wu ganha na fuloo jeri jeri Dawuda na, wu ŋmasigiɲe ki covɔɔ wu ɲe wu ɲaha na. A wu Dawuda seeri na wu ta nɔhɔcerɛetiire lemu ya ɲaɲa, li ceepuuro ti leme be d'a ɲɔ ge. Wu ya Dawuda jate yaaga be we. A Filisiti shen wu Dawuda pye: «Wee tuun wu ni mu w'a giin na ponɔ ne ɲe, na ma ni publiin ni ne feni ge?» A wu Dawuda laɲi pu wo yasunɔ yi mege na. A wu Dawuda pye sanha na: «Fulo naha nime, di ma xaara kan fugba shazheere ni sige ɲaɲa yaaya yi mu.»

A Dawuda di Filisiti shen wu pye: «Mu kunni w'a ma ne feni ni ŋmɔpara, ni ŋmaga, ni canmi ni. Ga Kashen Keye yi Kafɔɔ, Tehene Baa Kile mege na n'a da zhe mu feni, Izirayeli kashen keɲe ki wo Kile we, wee wemu mu ya fanha ge. Niɲaa ye pyaa kunni, Tehene Baa Kile w'a da mu le ne keɲe ni, ne ma mu gbo, na mu puɔɔ kɔn. Niɲaa ye pyaa n'a da Filisiti sheen wo kashen keɲe ki sipixuyo yi kan fugba shazheere ni sige ɲaɲa yaaya yi mu. ɲiɲe ki beeri na ba li ce na Kile fanha wo wu ɲe Izirayeli nagoo pu mu. Sipyii piimu beeri nibinnege ki wa naha ge, pee beeri na ba li ce na Tehene Baa Kile w'a se taa kashen ni ŋmɔpara kelee canmi baraga ni we. Bani Tehene Baa Kile wu ɲe ke kashen ke puɔɔɔɔ. Wu na ba yee le wèe keɲe ni.»

Tehene Baa Kile ya ɲɔmɛ lɔ Dawuda mu

(2 Samuweli kuugoo 7:1-17)

Ayiwa, ba saannaa Dawuda ya jé wu saannaa puga ki ni we, lee bi Tehene Baa Kile ta w'a wu shɔ wu peen pu beeri na, na ɲaɲiɲe kan wu mu. Wee tuun wu ni, a saan wu Kile tudunmɔɔ Natan pye: «Wii de, ne na ɲe ke ticeye puga niɲeɲe ke ni, na ta Kile wo kariɲeɲe ɲɔmɛ li wo keshi wu ɲe fàya bugi ye ni.» A Natan di wu pye: «Kaa kaa li ɲe ma funɲɔ ni ge, li pye, bani Tehene Baa Kile wa ni ma ni.»

Ga kee caɲa ki piige ki ni a Tehene Baa Kile di ba Natan pye: «She na kapyebye Dawuda pye na yemu Tehene Baa Kile ya jo ge, yee yi wa me: «Mu wu wa da puga kɔn ne mu, ne bye kee ni ya? Caɲa kemu ne Izirayeli nagoo pu yeege Misira fiige ki ni ge, na co kee caɲa ki na fo na pa nɔ niɲaa na, m'a li ce na ne sanha jé ɲa puga ni we. Ga na ne yaha lee ɲara li beeri na ni pu ni, fàya puga ki bye ne tateɲge. Ne tuun wemu beeri pye na jaari ni Izirayeli nagoo pu ni ge, puɔɔfɛe piimu ne bi shɔɔnri pu ni na pye pu ɲahagbaacomɔɔ ge, ne wee wa pye ɲa na jo ɲaha na p'a pye pu ya ta ticeye puga yereɲe na mu-i ya?» »

A Tehene Baa Kile di Natan pye sanha na: «Ayiwa nime, she yi jo na kapyebye Dawuda mu na yemu Kashen keye yi Kafɔɔ Tehene Baa Kile w'a jo ge yee yi wa me: «Yatɔnahoma ni mu bye na yatɔɔɔ naha, a ne mu shɔɔnri lɔ na pye na wo sipyii pu wo puɔɔɔɔ, pee piimu pu ɲe Izirayeli nagoo pu ge. Xuu beeri ni m'a toro ge, ne pye ni ma ni ma kapyegee ki beeri ni. Ne ma peen pu beeri kori laha ma ɲahagbaa na. Megbɔhɔ fɛe piimu pu wa ɲiɲe ke na ge, n'a da ba ma mege ki pele ba pee ɲe we. Ne na ba fiige ki teheɲe wolo na sipyii pu mu, Izirayeli nagoo pee. Pu niye na ba geme juri kee ni, p'a bye naha ɲaɲiɲe na,

Dawuda ya Zheruzalemu kulo li co

(2 Samuweli kuugoo 5:4-10)

Tuun wemu ni Dawuda ya teŋe saanra ti na ge, wu shi wu bye yee kelee taanri (30). A wu yee kelee shishere pye saanra ti ni (40). Yee gbarashuun ni yeye gbaara w'a pye saanra ti ni Zhuda shi wu juŋɔ ni Eburɔn kulo li ni, na yee kelee taanri ni taanri (33) pye Zheruzalemu ni Izirayeli ni Zhuda beeri juŋɔ ni. Cogana lemu na saannaa Dawuda ni wu kashenmuu p'a she Zheruzalemu kulo li co ge, lee li wa me. Zhebuse sheen pu bye lee kulo li ni. A p'i shoo Dawuda ni, na wu pye: «Ma tajege wa naha we, bani ali we wo fyemee ni we wo tɔɔɔ nigin nigin fee ye na zii mu kuruŋɔ.»

Pu bi giin na Dawuda da ja je wa we. Ga a Dawuda di se ta pu na, na kulo li taceŋe ki co. A p'i kee mege le na Dawuda wo kulo. Lee ninuɔ p'a byi na Siyon. Kee caŋa Dawuda bi jo: «Ma bu jo m'a se ta Zhebuse sheen pu na, fo ma bu pu logbaga ki kon pu na. A Dawuda di kee taceŋe ki jeri pye wu wogo, na ki mege le na: «Dawuda wu kulo le.» A wu piyeye ya yereŋe na taga ki maha. Xuu wemu mege p'a yiri na Milo ge, na co wee xuu wu na fo na pa kanha ki funuɔ ki yiri wu ni. A Dawuda di ganha na fanha taa na se naha na. Kashen keye yi Kafɔ Tehene Baa Kile bi bye ni wu ni.

Ba Filisiti shen w'a yiri na ma Dawuda feni we, a Dawuda di baa ciri wu na kashen ki kpeenge ki na, na keŋe le wu bɔɔɔɔ ki funuɔ ni, na kageŋe ka wolo le wu sɔwa wu ni, na Filisiti shen wu peelee gbaa le na. A kageŋe k'i gbaa li firi je wa. A Goliyati di gurulo, na buri niŋe ki na.

Ayiwa, A Dawuda di se ta Filisiti shen wu na ni wu sɔ we, ni wu kageŋe ki ni. A wu wu wa shan, na wu gbo na ta wu ya ŋɔpara lo wu feni we. A Dawuda di baa she yere Filisiti shen wu juŋɔ ni, na wuye pyaa wo ŋɔpara kɔŋgi wolo li forogo ni, na wu juŋɔ kon.

Ayiwa ba Filisiti sheen p'a pu wo nanmaga ki ja k'a xu we, na baa. Tuun wemu ni Sɔli ya Dawuda ja w'a foro na gaŋi di zhe Filisiti shen wu juŋɔ ciri ge, a wu Abuneri yege, wu kashen

keɲe ki ɲuɲɔfɔɔ we na: «Abunɛeri, jɔɔ wo ja wu ɲe le levebilere le we?» A Abunɛeri di wu pye: «Nɛ kaa jo n'a da ga kafineye jo ma mu we, nɛ wu ce we.» A saan wu jo: «Ni li ɲe mu, yegɛɲe pye, m'a wu to wu sha ce.» Lee wuu na ba Dawuda ya Filisiti shen wu gbo xɔ na guri pa we, a Abunɛeri di gari ni wu ni Sɔli yiri. Filisiti shen wu ɲuɲɔ ki bye wu keɲe ni. A Sɔli di Dawuda pye: «Levɔɔ we, jɔɔ wo ja mu di ɲe we?» A Dawuda di wu pye: «Nɛ ɲe ma bulona Izayi wo ja Betilehemu kulo li ni.»

Zhonatan ni Dawuda ya naɲɛɛge leɲe

(1 Samuweli kuugoo 18:1-5)

Tuun wemu ni Sɔli bi Dawuda yegee ge, Sɔli ja Zhonatan be wu bye ni pu ni. Ba Dawuda ya jo xɔ we, a wu keree di Zhonatan zɔ wu ɲi fo xuuni. A Dawuda kaa di daan Zhonatan ni ba wuye pyaa ki ɲe we. A Sɔli di gari ni Dawuda ni wu kaban kee caɲa, wu ya sɔɔ na wu yaha kari wu topuga we.

A Zhonatan di taanɲɛɛge ɲɔmɛɛ lɔ Dawuda mu, bani wu kaa bi dan wu ni ba wuye pyaa ki ɲe we. Fadegbɔhɔ ke ki bye wu na ge, a wu kee wolo kan Dawuda mu, na fara wu tɔɔɔ fadenɛ ki na, ni wu ɲmɔpara le, ni wu sindaa, ni wu yapɔɔ ki be. Sɔli bu Dawuda yaha kari kashen beeri na, w'a she se ta, a lee di Sɔli pye w'a wu yaha wu kashenɲmuu pu beeri ɲuɲɔ ni. A wu kaa di daan sipyii pu beeri ni, ali Sɔli wo kapyebyii pu be.

Sɔli ya ɲepɛɛn lɔ ni Dawuda ni

(1 Samuweli kuugoo 18:6-9, 12-16)

Dawuda ya Filisiti shen wu gbo ge, ba kashen keɲe k'a pa guri na ma we, a cɛɛ p'i foro Izirayeli nagoo pu wo kulogoo ki beeri ni na she saannaa Sɔli ɲuɲɔ ciri. Pu fundanga wuu bi taya ni

Sɔli ya Zhonatan fanha Dawuda keree na

(1 Samuweli kuugoo 20:30-33)

Lee funɲɔ ni a Sɔli luu di yiri Zhonatan taan fo xuuni, a wu jo: « Mu Cekuuɲɔ, ceshiige ja we! Nɛ go mu wu ɲe Izayi ja Dawuda wo naɲii we? Ta mu ya ce na jo ma ni ma nu wu wo shiige taan mu w'a yere me we? Bani na wu yaha ɲii na ke ɲiɲe ke na, mu wa da ɲaha ta we, ma saanra ti be di wa da ɲaha ta we. Lee wuu na, wa tun she wu feni, p'i she ba ni wu ni, bani w'a yaa na wu gbo.» A Zhonatan di wu to Sɔli pye: «ɲaha na ma di da wu gbo we? Leke wu d'a pye we?» Taapile ni a Sɔli di wu canmi wu taga Zhonatan wa di gbo. Wee tuun wu ni a Zhonatan di li ce na wee to w'a li yereɲe fo wu Dawuda gbo.

Sɔli xu keree

(1 Samuweli kuugoo 31:1-6)

Ayiwa, lee bi Filisiti sheen pu be ta p'a kashen yirige Izirayeli nagoo pu feni, a Izirayeli nagoo p'i baa Filisiti sheen pu ɲaha na. A p'i Izirayeli nagoo ɲiɲehemɛɛ gbo Giliboxha faaga ki na. A Filisiti sheen p'i daha Sɔli ni wu nagoo pu na. A p'i Sɔli jalaa taanri wu gbo: Zhonatan, ni Abinadabu, ni Malikisuwa. A kashen k'i digi Sɔli na. A Sindaaya fee pii di ba she wu ɲa na wu ce. A ɲmaga ka di wu bana fo xuuni. A Sɔli di wu kashen yagboyo yi covɔɔ wu pye: «Ma ɲmɔpara li kɔɔngi m'a na gbo, kɔnhɔ di ganha ba bye pii cekɔnbaalaa pii mu yaxɔnhɔɲɔ we.» A wu kashenyerɛye yi lɔvɔɔ wu bye wu ya sɔɔ na lee pye we, bani wu bi fya xuuni. Wee tuun wu ni a Sɔli yepyaa di wu wo ɲmɔpara li lɔ, na wuye yaha to li na. Ba wu kashen yagboyo yi lɔvɔɔ w'a lee ɲa we, a wu be di wuye yaha to wu wo ɲmɔpara li ɲuɲɔ ni, a wu ni Sɔli beeri di xhu. Ayiwa a Sɔli ni wu jalaa taanri we, ni wu kashen yagboyo yi lɔvɔɔ we, ni wu kashenɲmuu pu samaa beeri di binne xu mu kee caɲa.

Soli ya kari Dawuda feni Arama kulo li ni

(1 Samuweli kuugoo 19:18-24)

Ayiwa, ba Dawuda ya paa shɔ mu wɛ, na gari Samuweli yiri Arama kulo li ni. Sɔli ya lemu beeri pye wu na ge, a wu she yee beeri paari Samuweli mu. Lee kadugo na, a wu ni Samuweli di gari na she diin ni Kile tudunmɔɔ pu ni Nayɔti ni. A p'i she Sɔli pye na Dawuda wa ni Kile tudunmɔɔ pu ni Nayɔti ni Arama kulo li tãan.

A Sɔli di pii tun na pu she Dawuda co. A pee di she Kile tudunmɔɔ pu pinnege ki ta ki na Kile tuduro yu, Samuweli d'a pu naha co. A Kile Munaa di digi Sɔli wo tudunmɔɔ pu be na, a pu be di ganha na Kile tuduro yu. A p'i ba yee jo Sɔli mu, a wu pii be tun kari. Ba pee be ya she nɔ wɛ, na ganha na Kile tuduro yu. A Sɔli di tudunmɔɔ taanri wuu tun kari, a pu be di she nɔ, na ganha na Kile tuduro yu. Wee tuun wu ni a Sɔli ye pyaa di lɔ na gaanji Arama kulo li ni.

Ba w'a she nɔ Seku wo keenje ki nɔ na wɛ, na yegeje pye na: «Mii Samuweli ni Dawuda di je we?» A p'i wu pye: «Pu wa Nayɔti ni Arama kulo li tãan.» A wu ganha na gaanji wà. Na wu yaha koo li na, a Kile Munaa di digi wu be na, a wu be di nɔ kɔn na Kile tuduro yu na gaanji fo na she nɔ Nayɔti ni Arama tãan. A wu be di wu fàya wolo ba pu samaa je wɛ, na ganha na Kile tuduro yu Samuweli naha tãan. A wu fàya baa wo wu do niije na, na kee caɗa ki beeri pye lee ni, na ba piige ki be pye mu. Lee na p'a yu na: «Ta Sɔli be wu je Kile tudunmɔɔ pu ni ya?»

kaɔɔ kɔɔɔ, na ciire cee, na xhɔnhɔni, na xhugulo. Pee cèe pu bi ciire ti cee na puyɛ nɔ shuu na:

«Sɔli ya sipyii kabɔhɔɔ niɗehɛɗɛ gbo,
a Dawuda di gbo fo sipyii
kabɔhɔɔ kelee niɗehɛmɛɛ.»

Kee yogo ke ya ta tãan Sɔli mu wɛ. A wu luu di yiri fo xuuni. A wu jo: «P'a ne pye kabɔhɔɔ niɗehɛɗɛ, na Dawuda pye kabɔhɔɔ kelee niɗehɛmɛɛ. Li bu doro le tãan, go saanra koro li mu l'a ma ge? Na co kee caɗa ki na, a Sɔli di ganha na Dawuda wii ni jekuunɔ ni.

Sɔli bi fyagi Dawuda naha na, bani Tehene Baa Kile bye ni wu ni, ga wu bye nige ni wee Sɔli ni wɛ. Lee na w'a Dawuda laha wuyɛ tãan, na wu pye kashɛnɗumu kabɔɔfonɔ nigin (1.000) nɗɔɔɔ. Kee kashɛn keje ki ba se kashɛn na, Dawuda ma ki naha co. Dawuda bu kaa lemu beeri nɔ wolo, l'a nɔ bani Tehene Baa Kile bye ni wu ni. Sɔli ya Dawuda keree ki beeri naa ki na nɔgi ge, a la di ganha na faraa wu funɗɔ fyaara ti na. Ga Dawuda kaa bi dan Izirayeli nagoo pee ni Zhuda sheen pu beeri ni, bani wee wu bi pu naha conɔ na se kashɛn na tuun beeri ni.

Zhonatan ya jo na Sɔli ganha bu Dawuda gbo wɛ

(1 Samuweli kuugoo 19:1-7)

A Sɔli di ba yi jo wu ja Zhonatan ni wu kapyebyii pu beeri mu na wu da Dawuda gbo. Ga Dawuda kaa di bi dan Zhonatan ni fo xuuni. A wu she Dawuda kaala, na wu pye: «Ne to Sɔli w'a ma shaa di gbo. Kasɛge yaha mayɛ na, m'a ba lara xuu wa ni jiga nisɔɔɔ na. Tege kemu ni ma da ba she lara ge, ne ni na to wu na ba foro zhe wà. Ne na ba yere wu tãan, na jo ni wu ni ma keree na. Wu ba yemu jo ma shizhaa na, ne na ba yee jo ma mu.»

Kee caɗa ki jimuguro a Zhonatan di Dawuda mesaanja jo wu to Sɔli mu, na wu pye: «Saan we, ma ganha bu da kakuunɔ pye ma kapyebye Dawuda na we, bani wu sanha kakuunɔ pye mu na we. W'a kasaanja niɗeɗeɗe pye mu mu. W'a wu munaa li kan na Filisiti shen wu gbo. Kee caɗa Tɛhene Baa Kile ya kagbɔ pye Izirayeli nagoo pu beeri mu, na se kan pu mu. Muye pyaa ki be ya lee ja, a l'i daan be ma ni. Jaha feni m'a jurumu shaa di bye ni jaagi baa fɔɔ shishan wo ni we? Jaha na m'a Dawuda shaa di gbo kaɗunɔ baa we?»

A Sɔli di sɔɔ Zhonatan wo nijoyo yi na, na gaa na: «Tɛhene Baa Kile jii wo wu mege na, Dawuda da gbo we.» Kadugo taan a Zhonatan di ba Dawuda yiri, na yee beeri paari wu mu, na xhɔ, na gari ni wu ni Sɔli yiri. A Dawuda di ganha na wu kapyeɗe ki pyi ba wu bi tee na ki pyi we.

Dawuda ya paa shɔ Sɔli na

(1 Samuweli kuugoo 19:9-10)

Ga a Tɛhene Baa Kile di ba munaakuunɔ la yaha l'a pa jé Sɔli ni. Na wu nideenge yaha wu kaban caɗa ka, wu canmi wu bye wu keɗe ni, Dawuda di je na koni wu kpɔn, a Sɔli di gon yiri na ganha na giin wu wu canmi wu taga Dawuda su gbara kasɔɔɔ ki na. Ga a Dawuda di figi foro canmi wu taan, a canmi wu she kasɔɔɔ ki su firi. A Dawuda di baa foro kee caɗa ki piige ki ni, na shɔ.

Mikali ya Dawuda ɗunɔ wolo

(1 Samuweli kuugoo 19:11-17)

A Sɔli di sipyii pii yaha kari p'a she Dawuda puga ki kaseege pyi, konhɔ p'i ba wu gbo jimuguro ti na. Ga a Dawuda shɔ Mikali di wu kaala na wu pye: «Ma bye ma di ya paa ke piige ke ni we, gbo ma je niga na.» A Mikali di Dawuda tege na wu

yeege fenetiri ni, a wu baa gbee, na shɔ. Lee kadugo na, a Mikali di terafimu wu lb sinniɗe yasinnege ki na, na sika shiire wo ɗudahaɗa ke ka le wu ɗunɔ nɔhɔ ni, na fatɔɗɔ taga wu tɔ.

Tuun wemu ni Sɔli ya pa sipyii pii yaha kari Dawuda feni ge, a Mikali di pu pye: «Dawuda ya cuunɔ we.» Ga a Sɔli di pu kurunɔ tun sanha na pu she Dawuda ja. A wu pu pye: «Yi she wu ni wu yasinnege ki lb yi pa na kan naha, konhɔ di wu gbo!» Ba tudunmɔɔ p'a kuri kari Dawuda feni wu kaban we, na dere she terafimu ta p'a wu sinnege yasinnege ki na, sika shiire wo ɗudahaɗa ke ka d'a le wu ɗunɔ nɔhɔ ni. Wee tuun wu ni a Sɔli di Mikali pye: «Jaha na ma d'a na faanna le faannagana le na we? Jaha na ma d'a na pen wu pye w'a shɔ we?» A Mikali di jo: «W'a jo na ne bye ne di ya wee yaha wee di da ganji we, na wee da ne gbo.»

